

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΝΑΡΗ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΕΩΡΓ. ΑΝΔΡΙΑΝΑ

Δύο δημοσιεύματα μου δίνουν την αφορμή να επανέλθω στο θέμα που οι Παργιανοί με ψευδή στοιχεία προσπαθούν εδώ και πολλά χρόνια ν' αποδείξουν ότι ο Ψαριανός πυρπολητής Κωνσταντίνος Μικέ Κανάρης ήταν Ηπειρώτης.

Τα δημοσιεύματα αυτά γράφτηκαν από έναν αυτοαποκαλούμενο ιστοριοδίφη η φιλόστορα Γιαννιώτη συνταξιούχο δημοδιδάσκαλο, τον Γρηγόριο Ευθ. Κομπίλα και δημοσιεύθηκαν το ένα στην εφημερίδα «Ηπειρώτικος Αγών» στις 11.12.1985 και το δεύτερο στην ημερήσια εφημερίδα των Αθηνών « ΤΑ ΝΕΑ» στις 17.4.1986 . Παράλληλα, ο αναφερόμενος ιστοριοδίφης!!! με τη συνεργασία του Δημάρχου Πάργας κ. Σπύρου Λέκκα και τον εκπολιτιστικό σύλλογο Πάργας, με πρόεδρο τον κ. Ευάγγελο Ανδρέου, έχουν ξεκινήσει έναν αγώνα στο ν' αποδείξουν, με περίεργες ενέργειες, την καταγωγή του Κανάρη ως Παργιανού.

Ο αρθρογράφος, για να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στο γεγονός και στόμφο ανδρός φιλόστορα!!! Έστειλε όχι λίγες επιστολές, επισυνάπτοντας και τα δημοσιεύματα του, στον Δήμαρχο Ψαρών Γιάννη Δ. Φιλίνη, στον εκδότη του περιοδικού τα «Ψαρά» Νίκο Χατζηγεωργίου , στον ιστορικό Δημήτρη Φωτιάδη, στον τ. υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Απόστολο Κακλαμάνη, στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων Ιωαν. Αλευρά, στον Δήμαρχο Πειραιώς Γιάννη Παπασπύρου, στον διευθυντή της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας Ιωαννίνων Θεοδ. Νταλάκα, στον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών Κωνσταντ. Τρυπάνη, και σε πολλούς άλλους.

Δεν είχα την πρόθεση να δώσω συνέχεια επί του ίδιου θέματος, για το οποίο είχα απαντήσει μέσω των στηλών του περιοδικού «ΤΑ ΨΑΡΑ» στο τεύχος 67,68, 69/1986 με τίτλο: « Πλαστογράφηση της ιστορίας των Ψαρών επιχειρούν οι Παργιανοί».

Αλλά αντιλαμβανόμενος τη θρασύτητα και τον γλοιώδη τρόπο με τον οποίον ύπουλα προσπαθεί να αποδείξει ότι ο Ψαριανός πυρπολητής ήταν Παργιανός, θεώρησα καθήκον και υποχρέωση μου να απαντήσω και στα δύο δημοσιεύματα του, για να αποδείξω για μια ακόμα φορά, ότι η ιστορία δεν είναι παραμύθι , που ο κάθε παππούς το διαπλάθει αφηγώντας το στον εγγονό, όπως ο ίδιος το ονειρεύεται και το θέλει... Και στην περίπτωση μας ο Γρηγόρης Κομπίλας είναι, πράγματι, ένας φθασμένος, δεξιότηχνης παραμυθάς.

Δυστυχώς με τον αρθρογράφο μας συμβαίνει και κάτι άλλο, στα γραπτά του γίνεται απειλητικός και στο γράμμα του προς τον εκδότη του περιοδικού «ΤΑ ΨΑΡΑ» γράφει:

«Δεν έχετε το θάρρος και δεν τολμήσατε, γιατί φοβηθήκατε την ιστορική αλήθεια να μην την μάθουν οι Ψαριανοί και οι αναγνώστες του περιοδικού σας.

Εάν όμως δεν δημοσιεύετε την απάντηση του (εννοεί τα δημοσιεύματα του στον «Ηπειρωτικό Αγώνα»), τότε ασφαλώς είμαι υποχρεωμένος να στραφώ σε άλλα περιοδικά και εφημερίδες, για να διαλαλήσω την αλήθεια και να γίνει γνωστό στο πανελλήνιο και σ' όλο τον κόσμο ότι η γενέτειρα του Κανάρη είναι η Πάργα. Απίστευτο για σας και όμως για μας αληθινό, γιατί ο Κωνσταντίνος Κανάρης είναι στο αίμα μας, ο πατριώτης μας και γνήσιος Ηπειρώτης».

Στον δε Δήμαρχο Ψαρών στην επιστολή του με ημερομηνία 25.10.1986 του γράφει:

«Όπως θα είδατε, και πιστεύω να τα διαβάσατε (και εδώ εννοεί πάλι το δημοσίευμα του στον «Ηπειρωτικό Αγώνα») η ιστορική αλήθεια πλέον είναι μία και απόλυτα τεκμηριωμένη, όπως άλλωστε ξεκαθαρίζεται από τα απομνημονεύματα του ίδιου του Κανάρη, του οποίου η αψευδής μαρτυρία δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, γιατί ειλικρινά και χωρίς ενδοιασμούς ομολογεί ο ίδιος ότι γεννήθηκε στην Πάργα».

Εδώ, αγαπητοί αναγνώστες, βλέπουμε καθαρά ότι έχουμε εναντίον μας έναν άνθρωπο, ούτε λίγο ούτε πολύ, παράφρονα, που προσπαθεί να πείσει τους πάντες με τις νοσηρές απόψεις και υποστηρίζει ότι ο Κανάρης άφησε απομνημονεύματα, κάτι που προκαλεί θυμηδία και ιδίως σ' αυτούς που γνωρίζουν την ελληνική ιστορία, γιατί γεγονός είναι, πως ο Κανάρης εκτός από ανάγνωση που διάβαζε την φυλλάδα του Μέγα Αλέξανδρου, δεν γνώριζε γραφή, ούτε το λεκτικό του ήταν σαν αυτό που θέλει, δήθεν, να παρουσιάσει ο Βαλαωρίτης. Ο Κανάρης είναι βέβαιο πως μιλούσε την ψαριανή διάλεκτο και όχι την καθαρεύουσα. « Επωφελήθημεν της ευκαιρίας και μετάβημεν εις επίσκεψιν των πατρίδων μας», κατά τον Βαλαωρίτη πάντοτε.

Ασφαλώς κανείς δεν μπορεί να πιστέψει αυτά που γράφει ο Βαλαωρίτης και σταχυολογεί ο συμπατριώτης του Ηπειρώτης Κομπίλας, γιατί ουδέποτε Κανάρης θα μπορούσε να προφέρει τέτοιες καθαρευουσιάνικες λέξεις. Ο πυρπολητής μας ήταν ένας τύπος απλοϊκού και αγράμματου Ψαριανού, όπως οι περισσότεροι συμπατριώτες του και αυτό δεν γράφω εγώ, αλλά οι βιογράφοι του και οι ιστορικοί της εποχής, που πολλές φορές τον επισκέπτονταν στην εξοχική κατοικία του στην Κυψέλη των Αθηνών. Όσο γι' αυτά τα απομνημονεύματα, εφ' όσον είναι ανύπαρκτα και δεν υπάρχουν σε καμιά βιβλιοθήκη, ούτε έχουν δημοσιευθεί, ασφαλώς είναι μυθεύματα, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν με προκαθορισμένο στόχο. Η ύπαρξη αυτών ανακοινώθηκε στην εφημερίδα «ΕΣΤΙΑ» στις 14.7.1937 και 28.7.1937 από τον Ηπειρώτη Δ. Γατόπουλο.

Θα ήθελα τώρα να επισημάνω τα σημεία εκείνα στα οποία για λόγους δεοντολογικούς θ' απαντήσω και τα σημεία αυτά είναι κοινά και στα δυο δημοσιεύματα, τα οποία έχω στο αρχείο μου. Μας γράφει λοιπόν ο Γρηγόρης Κομπίλας:

(1) « Οι Παργιανοί υποστηρίζουν ότι ο Κανάρης, με το δίκιο τους επικαλούμενοι αδιάσειστα έγγραφα στοιχεία, ότι έδρασε ως Ψαριανός στον αγώνα της Εθνικής Παλιγεννεσίας, γεννήθηκε όμως στην Πάργα της Ηπείρου το έτος 1790».

Και απαντώ στα ανωτέρω:

Α) Ο Κωνσταντίνος Μικέ Κανάρης γεννήθηκε στα Ψαρά το 1793, όπως εμφανίζεται στα μητρώα αξιωματικών του Ναυτικού μας.

Γεννήθηκε στα Ψαρά , γιατί και ο πατέρας του Μικέ Κανάρης ήταν επίσης γέννημα – θρέμμα του ένδοξου νησιού μας. Τώρα αν ο παππούς του Κωνσταντή Κανάρη είχε έρθει από άλλη περιοχή του ελλαδικού χώρου ή της Ιταλίας, στα Ψαρά , αυτό δεν μπορεί κανείς να το αποδείξει.

Εμείς όμως έχουμε τις αδιάσειστες αποδείξεις μας για τον πατέρα του Κανάρη, τον γερό Μικέ, ο οποίος ήταν παντρεμένος με Ψαριανή και είχε εκλεγεί επανειλημμένα Δημογέροντας στην βουλή των Ψαρών.

Τις απόψεις αυτές αποδεικνύουμε και με τα γραφόμενα του ιστορικού Κωνσταντίνου Νικόδημου στο δίτομο βιβλίο του «Υπόμνημα της νήσου Ψαρών», που εκδόθηκε το 1862 στην Αθήνα. Στον Ά τόμο, στην σελίδα 82, συγκεκριμένα γράφει τα εξής για τους μη Ψαριανούς:

«Τα συνοικέσια εγένοντο μεταξύ Ψαριανών. Με ξένους δεν υπάνδρευον ούτε τους υιούς των τότε τας θυγατέρας των. Η συνήθεια αυτή του να μη πανδρεύουν τα τέκνα των με ξένους διετηρήθη εις τους Ψαριανούς και κατά την ένεκεν της καταστροφής διασποράς των. Εάν δε ξένος τις ήθελε να νυμφευθή θυγατέρα Ψαριανού ούτος έπρεπε να είναι ενδεέστατος δια να δώση την θυγατέρα του. Τοιαύτα δε συνοικέσια ήσαν ολίγα. Έπρεπε να είναι γνωστή η διαγωγή του νυμφίου και να έχη και εχέγγυα ότι δεν θα φύγει και αφήση την γυναίκα του, ότι είναι ικανός να ζήση αυτήν και τα γεννηθησομένα τέκνα. Ο ξένος αυτός όσην δήποτε κατάστασιν και αν απέκτα δεν διωρίζετο εις την Δημοτικήν Αρχήν. Οι απόγονοι του όμως απέκτων το δικαίωμα τούτο».

Εδώ τα πράγματα είναι ξεκάθαρα: ο πατέρας του Κωνσταντίνου Κανάρη ήταν Δημογέροντας της Βουλής. Το συμπέρασμα αυτό βγαίνει αμέσως ότι ο πατέρας του ήταν γέννημα- θρέμμα Ψαριανός. Διαφορετικά δεν ήταν δυνατόν, όπως αναφέρει ο ιστορικός, να διοριστεί στην Δημοτική Αρχή μη Ψαριανός. Άρα, ίσως ο παππούς του Κων. Κανάρη να ήρθε στα Ψαρά και εφ' όσον εκπληρούσε τους ως άνω αναφερόμενους όρους να παντρεύτηκε Ψαριανή αλλά και πάλι είναι αμφίβολο εάν ο παππούς του Κων. Κανάρη ήρθε από την Πάργα, εφ' όσον Κανάρηδες υπήρχαν από την Ιταλία, Χίο και άλλες περιοχές του ελλαδικού χώρου, ενώ δεν συναντάμε πουθενά στα δημοτολόγια της Πάργας ή της Ηπείρου το επίθετο Κανάρης ή Κανάριος.

Εκτός από τα' ανωτέρω αποδεικτικά στοιχεία έχει διασωθεί και προικοσύμφωνο, το οποίο κατέχει καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών στην έδρα της Ιστορίας, στο οποίο αναφέρονται τα χωράφια που πήρε προίκα ο Μικές Κανάριος στην νησίδα Αντίψαρα, στην περιοχή «Άσπρος Βράχος».

Πως είναι λοιπόν δυνατό να συνέβησαν όλα αυτά τα γεγονότα σε μια κοινωνία, όπως ήταν τότε τα Ψαρά, με πολύ αυστηρά ήθη και έθιμα να παντρευόταν ο πατέρας του Κων. Κανάρης Ψαριανή, αν πράγματι δεν είχε γεννηθεί στα Ψαρά;

Άρα, ο Κωνσταντίνος Μικέ Κανάρης ήταν η Τρίτη κατά σειρά γενιά που είδε το φως του Αιγαίου, ανοίγοντας τα μάτια του στον Δοξασμένο Βράχο των Ψαρών. Ενώ ο παππούς του ήταν ο πρώτος άποικος της οικογενείας Κανάρηδων στα Ψαρά.

Β) Επίσης γνωρίζουμε, ότι ο Κωνσταντίνος Κανάρης ήταν παντρεμένος με την Δέσποινα Μανιάτη, μια Ψαριανή από τις καλύτερες προεπαναστατικές οικογένειες. Εξάλλου, ο караβοκύρης Μπουρέκας και Ναύαρχος των Ψαρών Νικολής Αποστόλης ήταν συγγενικά πρόσωπα του Κανάρη. Πώς λοιπόν ήταν δυνατό να μην είναι γεννημένος και αυτός στα Ψαρά ; Και πώς παντρεύτηκε την Δέσποινα Μανιάτη;

2) Ο αρθρογράφος συνεχίζει:

«Ο Κανάρης συναντήθη στις 2 Απριλίου 1863 στην Κέρκυρα με τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη και επισκέφθη τότε μαζί του την Πάργα».

Και απαντώ σ' αυτό το σημείο :

Α) Το ανωτέρω συμβάν δεν έχει την σωστή αντικειμενικότητα , ούτε υπάρχει γραμμένο πουθενά. Όσες προσπάθειες και αν κατέβαλλα, πουθενά δεν αναφέρεται από κανέναν ιστορικό, της τότε εποχής, ότι ο Κανάρης μαζί με τον Βαλαωρίτη πήγαν στην Πάργα. Αυτά τα γράφει για άγνωστους λόγους μόνο ο Βαλαωρίτης.

Από επίμονες μελέτες στη Βιβλιοθήκη Αθηνών και την Δημοτική Πειραιώς οι τότε ιστορικοί γράφουν τα βιβλία τους, ότι ο Κανάρης , μαζί με την ολιγομελή αποστολή, που ταξίδευαν μ' εντολή της κυβερνήσεως για υπηρεσιακούς λόγους προς την Δανία, για να προσφέρουν το στέμμα στον Βασιλιά των Ελλήνων.

Επομένως και αυτή η εκδοχή είναι απορριπτέα, πολύ δε περισσότερο αφού ο ιστοριοδίφης Κομπίλας ούτε καν έχει στα χέρια του, όπως ισχυρίζεται, τα διατυμπανιζόμενα απομνημονεύματα του Ψαριανού Κανάρη, γιατί απλούστατα δεν υπάρχουν τέτοια απομνημονεύματα.

3) Ο κ. Κομπίλα γράφει , ότι μόνο στην Ήπειρο υπάρχει ο φιλολογικός ιδιωματοσιμός του ονόματος Κωνσταντής και πουθενά αλλού. Λυπάμαι για τις ανορθόδοξες διαπιστώσεις του `σαν εκπαιδευτικός όφειλε να γνωρίζει πολύ περισσότερα για τους ιδιωματοσιμούς της πατρίδας μας, αλλά τότε πώς μπορεί να εκφράσει απόψεις τις οποίες δεν είναι σε θέση να τις κατέχει ; Ας κάνει τον κόπο να ταξιδεύσει στα

Ψαρά και τότε θα εκπλαγεί από την πληθώρα ονομάτων « Κωνσταντή» . Οι προσπάθειες αυτές του αρθρογράφου μας είναι πολύ παιδαριώδεις , αλλά τις αναφέρω, για να τονίσω το πνεύμα και το σκοπό που καθορίζουν τον φανατισμό ενός ανθρώπου , που στα 73 του χρόνια «ξύπνησε» για ν' αποδείξει με ασύστολα ψεύδη, ότι ο Κανάρης δεν ήταν Ψαριανός.

4) Ο Ηπειρώτης εκπαιδευτικός δεν σταματά στα ανωτέρω, αλλά συνεχίζει με το ποίημα του Αλέξανδρου Πάλλη «ΚΑΝΑΡΗΣ» και αξίζει νομίζω τον κόπο ν' αναφέρουμε τι γράφει:

«Όλη η Βουλή των προεστών στο μώλο συναγμένη... Ο ποιητής βάζει στο στόμα του ήρωα πολλές ηπειρώτικες λέξεις: όξω, θάρρεψα, φελά, τρανά, καλπάκια, φαρμάκι, τράβηξα, χείλια πικραμένα κτλ. Γιατί ήξερε πώς ήταν Ηπειρώτης. Άρα και από όλα αυτά φαίνεται η ηπειρώτικη καταγωγή του Κ. Κανάρη.

Ακόμη και τις αυθεντικές φωτογραφίες του Κανάρη, αν προσέξουμε καλά, θα ιδούμε ότι έχουν ηπειρώτικη καταγωγή όπως την προφορά του, που μας το διαβεβαιώνει ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης και ο Αλέξανδρος Πάλλης. Όλα τα παραπάνω ασφαλή και ηλεγμένα ιστορικά στοιχεία μακριά από προκαταλήψεις και σοβινιστικές τάσεις, έριξαν άπλετο φως για την αληθινή ζωή και την δράση του Κανάρη».

Ο αρθρογράφος εξακολουθεί, καθώς βλέπουμε, να παρουσιάζεται σαν γνώστης της ελληνικής διαλέκτου, ιδίως των Ηπειρωτών, αλλά οι λέξεις αυτές στο ποίημα του Πάλλη είναι τόσο κοινές με τα Ψαρά , αλλά και στο ελληνικό λεξιλόγιο, ώστε να διερωτάται κανείς, ο Κομπίλας είναι πράγματι, εκπαιδευτικός ή τι άλλο; Ακόμα, καθώς υποστηρίζει , κατέχει και γνώσεις ανατομίας, ώστε τις φωτογραφίες του Κανάρη, μελετώντας τις, να συμπεραίνει πως έχει ηπειρωτική κατανομή και μοιάζει με Ηπειρώτη!

Μα είναι δυνατό , με αυτές τις άστοχες περιγραφές του Κομπίλα να βασισθεί κανείς στις αοριστολογίες του και στην επιπολαιότητα ενός φανατικού Ηπειρώτη; Ασφαλώς όχι. Και το όχι αυτό δεν είναι μόνο δικό μου, αλλά όλων των διακεκριμένων ιστορικών συγγραφέων, στους οποίους κοινοποίησα τα άρθρα και τις δήθεν μελέτες του Κομπίλα.

Βλέπουμε με τι φανατισμό προσπαθεί ν' αποδείξει την ηπειρώτικη καταγωγή του Κανάρη, επικαλούμενος θεούς και δαίμονες μ' έναν μειλίχιον τρόπο, που είναι πολύ γνωστός σε τέτοιους αυτοαποκαλούμενους «ερευνητές», χρησιμοποιεί στα κείμενα του λέξεις και φράσεις που προκαλούν ναυτία σ' αυτούς που έχουν διαβάσει την ιστορία του θρυλικού Ψαριανού στο λοκαύτη Κωνσταντίνου Κανάρη.

Για το ποίημα, μάλιστα, του Πάλλη ο γνωστός ιστορικός Γεώργιος Ρούσσοσ γράφει:
«Αναφέραμε την... συνηνοχή της ποιήσεως στην ελαφρή αυτή πλαστογράφηση της προσωπικής ιστορίας του Κανάρη και εννοούσαμε, φυσικά, το ωραιότερο ποίημα

του Αλέξανδρου Πάλλη που δημοσιεύθηκε το 1907 στο βιβλίο του μεταφραστή της «Ιλιάδας» που έχει τον τίτλο «Ταμπουράς και Κόπανος». Χρειάζεται να ξαναθυμηθούμε εδώ αυτό το ποίημα, προτού εξηγήσουμε πως ήρθε ο Πάλλης να επικυρώσει με τους μαχητικούς στίχους του το ανέκδοτο Βουτιέ- Βλαχογιάννη. Να, τα ποίημα, που είχε και τον τίτλο «Κανάρης»:

« Όλη η βουλή των προεστών στο μώλο συναγμένη είπε πως έξω στην στεριά τους Τούρκους θα προσμένη. Τότε έβγαλα το φέσι και να μιλήσω θάρρηψα, προβάλλοντας στη μέση:

« Τίποτα, αρχόντοι, δεν φελά. Μονάχα το καράβι !». Σα μ' άκουσε ένα απ' τα τρανά καλπάκια μας, ανάθει, και το φαρμάκι χύνει:

«Ποίος είναι αυτός και πως τον λέν, που συμβουλές μας δίνει;» Να τα Ψαρά πως χάθηκαν. Κι εγώ, φωτιά στο χέρι πήρα, και πέρα τράβηξα κατά της Χίος τα μέρη, κ' είπα από κει – δε θάσταξα- με χείλια πικραμένα: «Να πώς με λένε εμένα!».

Κάθε στίχος και μια ιστορική ανακρίβεια. Η ποίηση έχει, βέβαια, το δικαίωμα, να αναπλάθει μέχρι ενός σημείου την ιστορία. Όχι, όμως και να την παραχαράζει και ιδίως κατά τρόπο τόσο επιβλαβή όσο το επέτυχαν οι στίχοι του Πάλλη. Το ποίημα αυτό, επί χρόνια τώρα, υπάρχει σ' όλα τα αναγνωστικά μας και δίνει στα παιδιά μια εικόνα περί Κανάρη και Δημογερόντων των Ψαρών όχι μονάχα σφαιερή , αλλά και φθοροποιό ...».

Τέλος, θέλω ν' αναφέρω μια περίπτωση που έχει κάτι το παραπλήσιο με τη δική μας, είναι η απαίτηση των Ευβοιωτών να πολιτογραφηθούν τον Ναύαρχο Ανδρέα Μιαούλη , ότι γεννήθηκε στην Εύβοια , ενώ όλοι γνωρίζουμε ότι ήταν Υδραίος.

Ο Γεώργιος Σαχίνης, δικηγόρος και πρόεδρος του συλλόγου Υδραίων Αττικής, απάντησε με αυτά τα μεστά λόγια:

«Όλα αυτά γράφονται για ν' αποκατασταθεί η αλήθεια. Γιατί όταν η ελευθερία της Ελλάδος οφείλεται σε μερικούς αγνούς πολεμιστές οι ιδιαίτερες πατρίδες τους δεν έχουν βέβαια το δικαίωμα να τους διεκδικούν σαν κτήμα τους, γιατί με τις πράξεις τους έγιναν άξια τέκνα της Ελλάδας, πρέπει όμως ο λαός να γνωρίζει πού γεννήθηκαν, για να τιμά τις ιδιαίτερες πατρίδες τους».

Έτσι κι εμείς οι Ψαριανοί , όπως και οι φίλοι μας Υδραίοι, έχουμε καθήκον να διαφωτίσουμε τον ελληνικό λαό, ότι ο Κανάρης γεννήθηκε στα Ψαρά και όχι μόνο αυτός, αλλά και ο πατέρας του, ο γέρο Μικές.

Μάλιστα, ο Δήμαρχος Ψαρών Γιάννης Δημ. Φιλίνης, τον οποίο θερμά συγχαίρω, δεν βραδυπόρησε και απάντησε αμέσως στις παράλογες ψευδολογίες με μία επιστολή του, η οποία δημοσιεύθηκε στην ημερήσια εφημερίδα του νομού μας «ΕΙΔΗΣΕΙΣ», στις 22.4.86, ενώ ο ιστοριοδίφης Κομπίλας δεν τόλμησε να την δημοσιεύσει στην «ελεγχόμενη» εφημερίδα «ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ», που με φανατισμό υπεραμύνεται των γνωστών τοπικών του θεμάτων.

Για λόγους καθαρά δεοντολογικούς δίνω στην δημοσιότητα την επιστολή του Δημάρχου Ψαρών που έστειλε στην ηπειρώτικη εφημερίδα στις 15.4.1986. Με σαφήνεια και αδιάσειστη επιχειρηματολογία ο Δήμαρχος Ψαρών αποδεικνύει με την σειρά του ιστορικά, ότι ο Κωνσταντίνος Κανάρης είναι Ψαριανός, εκθέτοντας τεκμηριωμένα την άποψη αυτή στην επιστολή του, που αναφέρει τα εξής:

« Σχετικά με το άρθρο του συνεργάτη μας συνταξιούχου δασκάλου κ. Γρ. Κομπίλα, το οποίο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα σας «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ» την Τετάρτη 11.2.85 και είχε τίτλο «Ο πυρπολητής Κωνσταντίνος Κανάρης ήταν Ηπειρώτης (τόπος καταγωγής του η Πάργα). Θεωρήσαμε σωστό – μια και ο συντάκτης του άρθρου, μας συνέστησε όχι μόνο να διαβάσουμε, αλλά και να κρατήσουμε το άρθρο στο αρχείο μας- να απαντήσουμε ως εξής:

Το ανεξάρτητο ελληνικό κράτος που δημιουργήθηκε από την Επανάσταση του '21 ήταν αποτέλεσμα και ταυτόχρονα επιβράβευση ενός σκληρού και αιματηρού, αλλά ηρωικού αγώνα, στον οποίο συμμετείχαν όλοι οι Έλληνες από όλες τις περιοχές της πατρίδας μας. Βέβαια, πολλές απ' αυτές συμμετείχαν πιο ενεργά και καθοριστικά λόγω διαφόρων συγκυριών (γεωγραφικών- τοπικών, οικονομικών, κ. α). Μια απ' αυτές τις περιοχές είναι και τα Ψαρά τα οποία είναι πασίγνωστα για την πολύπλευρη προσφορά τους στον αγώνα του πυρπολητή και θαλασσομάχο Κωνσταντίνο Κανάρη και προπαντός στην συλλογική πράξη αυτοθυσίας των Ψαριανών, όταν οι τελευταίοι προτίμησαν τον Ιούνιο του 1824 Να γίνουν «παρανάλωμα του πυρός» που οι ίδιοι έβαλαν για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων.

Αυτήν ακριβώς την συλλογικότητα και την κοινή προσφορά στον αγώνα φαίνεται πως ξεχνά ο συντάκτης του σχετικού άρθρου, όταν διατείνεται ότι ο Κ. Κανάρης ήταν Ηπειρώτης και ότι φέρνοντας στο φως της δημοσιότητας «επίσημες» (βλ. μη έγκυρες για λόγους τους οποίους θα εξηγήσουμε παρακάτω) πηγές θα συμβάλει «στην τόνωση του εθνικού φρονήματος των Ηπειρωτών, αλλά και όλων των Ελλήνων!» Γιατί άραγε; Μήπως οι Έλληνες στερούνται τάχα εθνικού φρονήματος; Η μήπως ο συντάκτης ζει ακόμη στην εποχή των τοπικιστικών εξάρσεων;

Το δημοκρατικό καθεστώς στο οποίο ζούμε, καθώς επίσης και το ύφος του κ. Κομπίλα , μας βεβαιώνουν περί του δεύτερου. Είναι λυπηρό δε που σε μια τέτοια εποχή που επιτέλους σαν έθνος αρχίζουμε να προβάλλουμε αυτά που μας ενώνουν , παρά αυτά που μας χωρίζουν να σκεφτόμαστε με τον αναχρονιστικό τρόπο τον κ. Κομπίλα, ο οποίος – ως μας επιτραπεί η έκφραση- «διυλίζει τον κώνωπα και καταπίνει την κάμηλον» - αφού ο Κανάρης ακόμα κι αν είχε γεννηθεί στην Πάργα, έχει καταξιωθεί στην ιστορική συνείδηση των Ελλήνων οριστικά και αμετάκλητα ως Ψαριανός, επειδή όχι μόνο γεννήθηκε εδώ, αλλά το σπουδαιότερο έζησε και έδρασε στα Ψαρά.

Ας προχωρήσουμε παρακάτω αναφερόμενοι στις πηγές.

Ας μη γελιόμαστε. Τι ισχυρότερο αποδεικτικό στοιχείο για την καταγωγή ή όχι μιας προσωπικότητας από ένα συγκεκριμένο τόπο αποτελεί η ληξιαρχική πράξη

γεννήσεως ή βαπτίσεως του. Δυστυχώς όμως στην περίπτωση μας αδυνατούμε να παρουσιάσουμε αυτό το στοιχείο για τον λόγο ότι στην τρομερή καταστροφή του 1824 τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία εξαφανίστηκαν. Έμεινε, ωστόσο, το πατρικό σπίτι του Κανάρη, στου οποίου μάλιστα την είσοδο αναγράφεται ότι γεννήθηκε όχι το 1790, αλλά το 1793.

Οι πιο ηλικιωμένοι, μάλιστα, Ψαριανοί διηγούνται το ανέκδοτο περιστατικό που οι ίδιοι άκουσαν από τους παππούδες τους, ότι δηλ. ο Κανάρης γεννήθηκε την ίδια ακριβώς μέρα που θεμελιωνόταν ο ναός του Αγ. Νικολάου, ο οποίος βρίσκεται πενήντα μέτρα μακριά από το σπίτι του Κανάρη. Ο ναός αυτός θεμελιώθηκε το 1785.

Δεν αμφισβητούμε το γεγονός, ότι μπορεί η οικογένεια του να κατάγεται από την Ήπειρο. Ωστόσο, όμως, γνωρίζουμε ότι οι Επήλυδες από την Θεσσαλία, Εύβοια και Ήπειρο δεν είχαν ολοκληρώσει την εγκατάσταση τους στα Ψαρά περί τα τέλη του 17^{ου} αιώνα. Και ο Κανάρης γεννήθηκε στα τέλη του 18^{ου}. Είναι δε απορίας άξιο το γεγονός, πως, αφού, όπως ισχυρίζεται ο αρθρογράφος σας, ονομαζόταν Σπηλιωτέας και μετονομάστηκε Κανάρης- εγκαταστάθηκε με την οικογένεια του στα Ψαρά, δεν είχε μόνο αυτός το παρατσούκλι, αλλά και τα αδέρφια του! Το δε Κωνσταντής, δεν απαντιέται μόνο στην Ήπειρο, αλλά κυρίως στα νησιά (Μάρκος- Μαρκής, Νικόλαος- Νικόλης, Κωνσταντίνος- Κωνσταντής κλπ).

Όσον αφορά τα παραθέματα από εγκυκλοπαίδειες έχουμε ν' αναφέρουμε με τη σειρά μας, ότι στην «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους» που αποτελεί το πιο σύγχρονο, αμερόληπτο και για το λόγο αυτό αξιόπιστο συλλογικό έργο Ελλήνων ιστορικών αναφέρονται στις σελ. 247 τ. ΙΒ' και 137 τ. ΙΓ' αντίστοιχα τα εξής : « Τη φοβερή Σφαγή της Χίου εκδικήθηκε ο ηρωικός πλοίαρχος των Ψαρών Κωνσταντίνος Κανάρης ο οποίος...» και «ο Ψαριανός ήρωας Κωνσταντίνος Κανάρης ανέλαβε τον Οκτώβριο του 1824 την πρωθυπουργία...».

Ακόμα, τα όσα αναφέρει ο Κανάρης στο προσωπικό του ημερολόγιο σχετικά με την επίσκεψη του στην Πάργα μπορούν να ερμηνευθούν με πολλούς τρόπους όπως: 1) Ότι απέτισε, με αυτόν τον τρόπο, φόρο τιμής στους προγόνους του, ή 2) ότι μπορεί κατά την παιδική του ηλικία να είχε επισκεφθεί την Πάργα. Καλό πάντως θα ήταν αν υπάρχει αυτό το ημερολόγιο να έλθει στο φως της δημοσιότητας.

Τελειώνοντας, ως μας επιτραπεί να πούμε ότι ο Κωνσταντίνος Κανάρης, δεν χρειάζεται κανενός είδους αποκατάσταση, γιατί όχι μόνο υπήρξε γέννημα, αλλά και θρέμμα της τιμημένης και Ολόμαυρης Ράχης των Ψαρών. Ήταν κι αυτός ένα από τα πιο λαμπρά εκείνα παλικάρια της Ελληνικής Ιστορίας».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ :

Οι πηγές και τα βοηθήματα γι' αυτή την μικρή μελέτη είναι άπειρα, γι' αυτό σε συνεργασία με τον ιστορικό Δημήτρη Φωτιάδη και με καινούργια στοιχεία που θα μας παραχωρήσει από το πολύτιμο αρχείο του, θα επανέλθουμε και στο επόμενο τεύχος.

